

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 15.12.2003

Číslo: Ročník 13 (2003). Číslo 4

Sekce: Stalo se

Název článku: Kolokvium slovenských, českých a moravských bibliografů 6.-7.10. Rožnov pod Radhoštěm

Autor: Lenka Málková

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=229>

Kolokvium slovenských, českých a moravských bibliografů 6.-7.10. Rožnov pod Radhoštěm

Lenka Málková

Snad neuškodí trocha teorie na úvod. Definice bibliografie podle České terminologické databáze z oblasti knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vystavené na stránkách Národní knihovny v Praze zní:

Bibliografie = 1. Seznam dokumentů zpracovaný podle určitých zásad, pravidel a hledisek.
2. Nauka o seznámení s dokumenty, o jejich účelu, způsobech využívání, druzích, historickém vývoji a o metodice a technice jejich zpracování.

Jistě uznáte, že toto vymezení není příliš lákavé a nevzbudí v nás velké nadšení pro věc ani zvědavost.

Pokud však nahlédnete pod povrch a seznámíte se s bibliografií blíže, zjistíte, že se jedná o vzrušující disciplínu. K tomuto poznání dospěli i účastníci Kolokvia slovenských, českých a moravských bibliografů, které se tentokrát konalo v krásném prostředí Rožnova pod Radhoštěm.

Navíc říjen byl již potřetí vyhlášen Měsícem české a slovenské kulturní vzájemnosti a na poli bibliografie se vzájemné styky obou zemí slibně rozvíjejí.

Příspěvky přednesené v průběhu dvou dní konání kolokvia lze rozdělit do několika tematických skupin.

Do první skupiny patřily referáty vztahující se k významným osobnostem, ať už jde o Slováky působící v Čechách, či Čechy a Moravany působící na Slovensku.

Božena Němcová zaujala hned dvě přednášející, Elenou Matiskovou z Krajské knihovny Ľudovíta Štúra ve Zvolenu a Ivetu Fedorovou ze Státní vědecké knihovny v Banské Bystrici. Tato česká spisovatelka totiž zaujímá nezastupitelné místo v česko slovenské vzájemnosti. Působení jejího manžela v Uhrách a na Slovensku v 50. letech 19. století umožnilo spisovatelce poznávání slovenské lidové kultury. Pečlivě si zapisovala postřehy o slovenské přírodě, lidech, krojích. Seznámila se s celou řadou významných slovenských osobností, zamilovala si Sliač, kde podstoupila lázeňskou léčbu. Slovensko inspirovalo Boženu Němcovou k sepsání 10 svazků Slovenských pohádek a pověstí, prózy Chyže pod horami, dále publikovala Obrazy ze života slovenského a Kraje a lesy ve Zvolensku.

Ludvík Kuba, rodák z Poděbrad, malíř, spisovatel a slovanský etnomuzikolog, byl námětem referátu nazvaného Korespondence L. Kuby se slovenskými literáty, který přednesla Klára Prchalová z poděbradského muzea. Životním dílem L. Kuby bylo vytvoření slovanské encyklopedie, a to obrazem, slovem, z not a písní. Zharmonizoval a vydal v 15 svazcích české, moravské a slovenské písně pod názvem Slovanstvo ve svých zpěvech. Zaznamenal na 2000 hudebních zápisů písní slovanských národů, publikoval kolem 500 různých literárních a odborných textů v denním i odborném tisku a vytvořil více než 4000 kreseb a maleb.

Další literární osobností byl slovenský básník **Ivan Krasko**, vlastním jménem Ján Botto. Jak vypátral

v literatuře Jiří Mika ze Středočeské vědecké knihovny v Kladně, studoval Krasko chemické inženýrství v Praze a po ukončení studií působil v letech 1905-1912 v cukrovaru ve středočeských Klobukách a v letech 1912-1914 ve Slaném. Právě v tomto období vydal nejvýznamnější básnické sbírky subjektivní lyriky *Nox et solitudo* a *Verše*, dále pak básně s tematikou z národních dějin *História*, *Pribina* a *Svätopluk*. Po první světové válce se vrátil na Slovensko a v psaní básní již nepokračoval.

Jana Amrichová z Veřejné knihovny J. Bocatia v Košicích představila ve svém vystoupení činnost českého knihovníka **Dr. Emila Cernaje** ve Veřejné knihovně města Košic, jejímž ředitelem byl v letech 1923-1929. V Košicích existovala po 260 let právnická akademie, při níž byla zřízena knihovna. Dr. Cernaj byl pověřen úkolem ukončit činnost akademie a zrušit i knihovnu. Síílily však protesty proti zrušení knihovny a odvezení fondů a dr. Cernaj se postupně přiklání k těm, kteří chtějí knihovnu zachovat. Knihovnu nakonec přebírá město a dr. Cernaj vykonává veškeré činnosti spojené s jejím provozem. Později je knihovna přemístěna do větších prostor a začíná se rozvíjet. Stává se jednou z nejlepších knihoven na Slovensku. A právě v té době je dr. Cernaj odvolán zpět do Prahy.

Druhá skupina referátů byla věnována historii česko slovenských vztahů v oblasti literatury a knihtisku.

Jaromír Kubíček z Moravské zemské knihovny v Brně se zaměřil na slovensko české vztahy na Moravě v 19. století, především pak v roce 1863, kdy u příležitosti oslav milénia příchodu slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje bylo vydáno **Slavnostní album Cyril a Metoděj**. Do alba přispěla řada významných osobností, např. K. Světlá, G. Pflieger Moravský, V. Hálek a K. Adámek, významná byla črta Štefan Moyses – biskup baňsko-bystrický. Album mělo příznivé ohlasy ve slovenském tisku.

S Marií Nádvorníkovou z Vědecké knihovny v Olomouci jsme se vydali na exkurzi do dějin slovenského knihtisku, seznámili se s knihtiskaři českého původu působícími na Slovensku, ale i s knihami v češtině vydanými na Slovensku. V příspěvku **Slovacika v historickém fondu VK v Olomouci** jsme se dozvěděli, že zmíněná knihovna má ve fondu 575 starých tisků vytištěných na Slovensku, přičemž ten nejstarší pochází z let 1577-1580. Přednáška byla doprovázena celou řadou ukázek ve formě oskenovaných titulních listů, frontispisů a rytin.

Do třetí skupiny referátů patří příspěvky, které představily významné počiny v oblasti tvorby bibliografií.

Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě za podpory Ministerstva kultury ČR vytvořila databázi **Retrospektivní regionální bibliografie Karvinska**. Jak informovala Alena Hrazdilová, databáze umožňuje vyhledávání informací o veškeré dostupné literatuře, která byla o tomto regionu publikována do konce roku 2000. Zahrnuje tak odkazy na knihy i články z časopisů a sborníků, které mapují historický vývoj Karvinska i jeho politický, hospodářský, společenský či kulturní život. Databáze obsahuje 8 300 záznamů. Průběžně je od počátku roku 2002 budována databáze **Retrospektivní regionální bibliografie Ostravy** - bibliografický soupis literatury, která byla publikována o městě Ostrava, a to od nejstarších dob do roku 2000.

Úctyhodné dílo, **Bibliografii P. J. Šafaříka**, představil Miloš Kovačka z Bibliografického ústavu Národní knihovny v Martině. Zdůraznil význam P. J. Šafaříka a jeho díla pro slovenský jazyk a literaturu. V roce 1986 při příležitosti 125. výročí úmrtí Šafaříka byla nastolena otázka tvorby této bibliografie. Probíhal sběr lístků a od počátku 90. let byla vytvářena bibliografická databáze. Ta bude vystavena na internetu a budou neustále doplňovány nové záznamy, neboť se předpokládá kooperace a výměna dat mezi knihovnami. Do konce roku bude bibliografie vydána v tištěné podobě ve dvou dílech jako 8. svazek Spisů P. J. Šafaříka. Je uspořádána chronologicky a obsahuje i Šafaříkovo biografické kalendárium.

Poslední dva příspěvky se týkaly současnosti.

Eva Svobodová ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové se zabývala **Slovenskými periodiky v SVK Hradec Králové**. V roce 2003 knihovna získávala 25 titulů slovenské provenience. Podle jazykového hlediska to bylo 69 periodik ve slovenském jazyce, z nichž 46 bylo dvojjazyčných.

Celkem je ve fondu 832 periodik vydaných na Slovensku, u většiny titulů však byl odběr ukončen rokem 1992. Zajímavý byl průzkum citovanosti slovenských periodik v rešerších vytvořených knihovnou v letech 1993 – 2003. Celkem bylo zpracováno 1 165 rešerší, v nichž bylo 124 citací slovenských periodik. Citace slovenských periodik má výrazně klesající tendenci, což je způsobeno snahou citovat spíše tituly z vlastních fondů knihovny, dále poklesem počtu zpracovávaných rešerší a v neposlední řadě požadavkem zadavatelů rešerší, aby literatura byla v českém jazyce.

Závěrečný příspěvek Jana Kaňky z Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně byl svým obsahem vhodným zakončením kolokvia a nastínil řadu otázek o dalším vývoji a směřování bibliografie. Již název **Elektronické versus tištěné: produkce souběžných regionálních bibliografií** prozrazuje mnohé. Databáze, kartotéky, soupisy – co má jaký smysl, účel, praktické uplatnění? Jaké jsou výhody a nevýhody databázového zpracování v porovnání s tištěnými soupisy?

Je jisté, že do příštího kolokvia, které se bude konat za rok v Liptovském Mikuláši, mají bibliografové o čem přemýšlet.